

FOAIA DIECEZANĂ

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:

Un an	50 Lei
Pe jumătate de an	25 „
Pe un pătrar de an	12 1/2 „
Pe număr	1 Leu.

Manuscrisele se adresează redacției „Foaia Diecezană” iar banii de prenumără-tune și inserțiuni administrației „Tipog-rafia și Librăria diecezană” în Caransebeș
Telefon Nr. 30.

Prețul inserțiunilor:

Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 30 Lei, până la 200 de cuvinte 45 Lei, de aci în sus 60 Lei

Nicolae,

din îndurarea lui Dumnezeu arhiepiscop al arhidiecezei ortodoxe române de Alba-Iulia și Sibiu și mitropolit al Românilor ortodocși din Ardeal, Bănat, Crișana și Maramurăș.

Iubitului cler și popor: Har și milă dela Dum-nezeu Tatăl și dela Domnul nostru Isus Hristos.

„Pe celce vine la mine, nu-l voi scoate afară”. Ioan 6, 37.

Iată vestesc vouă bucurie mare, care va fi la tot poporul. Că s'a născut vouă azi Mântuitorul” (Luca 2, 1--11). Cu bucuria cu care au primit păstorii solia ce-a răsunat de pe buzele Inge-rului în noaptea cea sfântă, primim și noi iubiților mei fii sufletești, sărbătoarea Nașterii celei după trup a Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos. Căci dacă e ceva ce ne poate umplea de sfânta bucurie în lumea aceasta, mai presus de toate e numele lui Hristos-Domnul. De când a venit în lume, acest nume n'a mai putut fi șters din inimile oamenilor. Și nu este sub soare mai mare comoară și fericire de-cât aceasta una, ca să știu, că Dumnezeu L-a trimis în lume și pentru noi, ca să simțim și noi puterea mângăietoare a cuvintelor Lui și să purtăm în sufletele noastre chipul cel sfânt al Lui.

Că nu numai oamenii din legea veche, jidovii și păgânii, aveau trebuință de mântuire, ci tot asemenea au și cei de astăzi. Și lumea de as-tăzi e încărcată de păcate și geme sub povara lor. Răsboiul cel mare, ce e drept, a încetat pe fronturi — dar neîncrederea și vrășmășia și ura dintre state și popoare încă n'a încetat. Din rane adânci sângerează trupul și sufletul popoarelor. Cercetați și în cuprinsul țării noastre dela casă la casă și dela om la om — și veți rămânea înmărmuriți văzând câtă răutate s'a îngrămădit. Trecând prin vre-un oraș din apropiere poate ați văzut într'un grup de invalizi, cum unuia îi lipsește o mână, altuia un picior, alții iarăși au rămas cu alte stâlciri ale feții ori trupului lor.

Ne cuprinde mila și durerea pentru suferințele atâtor frați de-ai noștri. Dar dacă am avea noi darul să vedem cu ochii și în lăuntru oamenilor de astăzi, ne-am îngrozi la vederea mulțimei celor invalizi la suflet. Acolo am vedea duș-mănia, pizma, răsbunarea, pofta nesăturată după averi și după măririi deșarte, lăcomia, beția, des-frânarea, trufia, minciuna, hula, sudalmele, ju-rămintele strâmbe, furtișagurile, crimele, omor-urile, blăstăm și lacrimi și jale — cari stâlcesc sufletele în toate chipurile și acopăr de răutate viața oamenilor! Dacă ar cădea în mijlocul nostru un om din altă lume, care nu a mai văzut pământul și viața de pe dânsul, ar inclina să-și facă judecata, că acest pământ al nostru e locul suferinței și ființele omenesci cari locuiesc pe dânsul sunt plămădite din ură și păcat, care nu le dă pace până ce iscodesc toate mijloacele ca să-și facă rău una alteia.

Și totuși o astfel de judecată, pe lângă oate cele se se petrec astăzi între oameni, ar fi prea grăbită. Ar trebui să ne pierdem orice nădejde, dacă ea ar fi dreaptă. Cel ce cunoaște sufletul omenesc până în adâncimile lui, acela știe că sub șgura răutății ce-l acopere licărește totuși dorul după o viață mai bună, mai fru-moasă, mai curată. Căci acest suflet omenesc, frământat de atâtea ispite și scăderi și păcate, e totuși astfel alcătuit, ca să ofteze după raiul cel pierdut, să se dorească după iubire și feri-cire, să înseteze după împăcare cu Dumnezeu și după mântuire.

Dar unde se găsește mântuirea? Unde poate călca piciorul nostru pe loc nepângărit? Spre ce lucruri să întindem mâinile noastre, ca să nu fie întinate de vina oamenilor? Unde se găsește aerul pe care înghițându-l sufletul nostru, să nu fie atins de germenii răului? La cine ne vom duce?

Și când ne muncim cu aceste întrebări, solia Ingerului de lângă peștera din Vifleim ne aduce răspunsul: „Iată vestesc vouă bucurie mare, care va fi la tot poporul, că s'a născut vouă azi”

Mântuitor, carele este Hristos Domnul. Aici e mântuirea! Căci — zice Scriptura: — „*Intru nime altul nu este mântuire, pentru că nici un nume altul sub cer nu este dat oamenilor, întru care trebuie să ne mântuim noi*“ (Fapt. Ap. 4, 12).

Cel ce ne aduce mântuirea și toate darurile ei, pe care lumea nu ni le poate da, ne cheamă la sine cu glas blând și iubitor zicându-ne: „*Pe cel ce vine la mine, nu-l voi scoate afară*“.

O lume nouă, care încolțește și-și desfășoară puterea în suflete, se coboară în această lume a păcatului deodată cu Hristos. Ea se lovește de împotrivrile acestei lumi, primește atacurile și loviturile ei, rămâne nebiruită, căci razimul ei e acolo unde nu străbate puterea și răutatea acestei lumi — la Dumnezeu. Dela Dumnezeu se revarsă lumina ei curată, blândă și bună, și pe unde ajunge împrăstie bucurie și pace, trezește sufletele amorțite, le eliberează din legăturile păcatului și le face să-și cunoască adevărata lor menire. E lumina darului celui dumnezeesc, e căldura iubirii celei izbăvitoare care cu mâinile și cu vorbele dulci ale Mântuitorului atingând trupurile și sufletele rănite, le dă sănătate, le scoate din cătușele răului la libertatea fiilor lui Dumnezeu. Dinaintea ei se topește vina păcatului, se stinge frica din inimi și se ridică negura răutății. Oamenii mântuiți se ridică pe picioarele lor, înoiți, înviorați, întăriți și gata a păși pe un drum nou în viață.

Aceste daruri le-a adus în lume Nașterea lui Hristos și ni le îmbie astăzi și nouă. Cine ar fi omul care să nu simtă trebuința lor și să nu dorească după ele?!

O poveste veche ne spune că Adam eră la sfârșitul zilelor sale și nu putea muri, până ce nu i-se va aduce o creangă verde cu miros din raiu. Atunci unul din sfinții îngeri s'a milostivit de fostul locuitor al raiului și i-a împlinit dorința. Când a strâns Adam crenguța verde la sânul lui și a sorbit cu lăcomie mirosul sfințeniei din raiu, i-s'a înseninat fața ca de o lumină cerească și sufletul său, desfăcut de tot cel trăgea spre pământ, și-a putut lua zborul către veșnicie.

Miros din raiu, dar nu spre moarte ci spre viață, aer curat și sănătos trebuiește pentru sufletele oamenilor de astăzi, ca să trăiască, că prea s'au răspândit miasmele păcatului și ale putregiunii.

Acest miros coborât din cer, această atmosferă de sănătate morală pentru suflet ni-o aduce Mântuitorul Hristos prin sărbătoarea Nașterii Sale. Din mijlocul ei, înfățișându-se înaintea noastră, ne zice: *Pe celce vine la mine, nu-l voi scoate afară*“.

Iată, calea e liberă și ușa e deschisă pentru toți. Pentru toți, fără nici o deosebire. Oricine și oricum ai fi, acolo ești bine primit. Nimeni

nu te întreabă, de ești bogat ori ești sărac, de ești cu rang mare ori ocupi un loc smerit în lume, de ești alintat de noroc ori ești un izgonit al sorții, de ești încărcat de păcate și inima ta n'are liniște, de e viața ta ca o corabie sfărâmată pe valurile mării... Vino la Hristos, că aici vei fi primit și numai aici vei găsi adăpost și scăpare. El pe nimeni nu-l scoate afară. Pentru toți are destulă milostivire și inimă deschisă și răbdare și nădejde de îndreptare și dar și ajutor și vindecare și mântuire. Și dacă cineva s'ar simți părăsit pe lumea aceasta și n'are pe nimeni ca să-l asculte, să-l primească, să-l înțeleagă, să-l iubească, — să vină aici și va găsi mai mult decât în largul lumii întregi, va găsi pe Mântuitorul care-l asigură cu iubire: „*Pe celce vine la mine, nu-l voi scoate afară*“.

Celce nu ascultă această chemare, ci stă nepăsător și neîncrezător la o parte și nu vrea să se apropie de Hristos, acela își strică lui-și și el însuși se judecă pe sine. Să nu fie între Voi, iubitorilor mei nici unul care să se pună sub o asemenea osândă, nici unul despre care să se poată spune că Mântuitorul „*întru ale sale a venit și ai săi pe dânsul nu l-au primit*“ (Ioan 1, 11).

Cu toții să luați, iubitorilor mei, în ziua acestui mare praznic al Nașterii Domnului, aceste două hotărâri mari.

Intâi: Unul fieștecarele să se apropie de Hristos, așa cum este fiecare — cu durerea lui, cu năcazul lui, cu viața lui greșită, cu vinovăția lui, cu nesiguranța ce-l chinue, — dar să-și deschidă larg inima și cu încredere să vină la Mântuitorul tuturor și nimenea nu va fi scos afară, nimenea nu va rămânea nemângâiat. *Al doilea*: Tot celce a găsit pe Hristos, să cheme și să aducă și pe alții la Dânsul, că nimeni nu poate face fratelui său, aproapelui său, vecinului său un mai mare bine decât acesta, ca să-i arete calea și să-l ducă la Mântuitorul.

Iar eu, păstorul și părintele Vostru sufletec, rog pe Domnul și Mântuitorul sufletelor noastre, să binecuvinteze cu darul său aceste hotărâri ale Voastre și să le facă să producă roadele vieții celei plăcute Lui. Pe lângă aceasta Vă urez din toată inima, ca aceste sfinte sărbători ale Nașterii Domnului, împreună cu cele următoare ale Anului-Nou și ale Bobotezii, să le petreceți cu sănătate, în pace, cu bucurie și mulțumire și să Vă învredniciți a le ajunge întru mulți și fericiți ani.

Impărtășindu-Vă arhierasca Noastră binecuvântare, am rămas

Sibiu, la sărbătorile Nașterii Domnului din anul 1922

al Vostru al tuturor de tot binele voitor

Dr. Nicolae Bălan,
arhiepiscop și mitropolit.

Primii gramatici bănățeni.

XIII

Paul Iorgoviciu 1764 — 1808

și

Mișcări culturale bănățene.

(Continuare)

Klio a mai veșnicit încă alte trei încercări de astea la românii noștri de pe vreme!

Acum o sută de ani se înființase una la Brașov, în 1821, de boerii refugiați dinaintea revoluției grecești și a-lui Tudor Vladimirescu. Scopul le-a fost, să redacteze o gramatică și un dicționar al limbii românești. Ea purta numele de „Societatea literară română“. În faptă a fost însă o societate politică.

Alta se înființază, ori că se reactivează în mod clandestin, tot cea din 1821, la București, în 1827, de Costache Goleșcu și Ion Eliade Rădulescu. La aceasta apoi se înregistrează mai că toți boerii din București; chiar și frații domnitorului Grigorie Ghica.

Din sinul societății, Vodă alesese, un comitet; ca să alcătuească noile regulamente după convenția din Akerman, din 1826. Societatea asta fu o pepinieră națională, din care s'au ramificat pionierii rededeptării noastre⁹⁾

A treia și ultima, e societatea canceliștilor din Murășoșorhei, din 1848.¹⁰⁾

Societăți literare de studenți academici, au mai fost în Viena: a teologilor dela sf. Barbara apoi România Jună a studenților din Viena 1864. Numele din urmă R. J. și l-a luat numai în 1868. Până aci a fost Societatea științifică Literară. R. J. a edat două almanache de real preț literar. Teologii încă au două publicațiuni izbutite. Mutați teologii la Budapesta au mai tipărit un volum. Societatea însă ungerii n'au mai învoit-o.

În Bpesta a mai fost o societate a studenților Petru Maior. Are 2 publicațiuni. Universitarii din Cluj aveau pe Iulia, (de frică nu îi ziceau Alba-Iulia) dar în puțin timp fu reprimată.

Tinerimea studioasă din Oradea-mare la îndemnul lui Dumitru Ionescu inspector reg. de școale și a vladichii Dr. Szilágyi, a înființat o societate de lectură încă în 1851. În 1854 a tipărit *Versuinții Români*. Au edat *Zorile Bihorului* și *Fenicele*. (Nic. Firu în rev. „Legea Românească“ Oradea 1922 Nr. 36).

În Maramureș și în Arad încă erau asociațiuni culturale cam ca Astra din Sibiu.

Ci Pavel Iorgoviciu, pe timpul domiciliării sale în Viena a fost nu numai funcționar și redactor, dar în aceeași vreme și cenzor și corector de cărți naționale, pelângă imprimeria privilegiată a nobilului Iosif de Kurzböeck.

Se știe cu siguranță, azi, că primul astfel de slujbaș, a fost Grigorie Maior, în răstimpul 1771—2. Lui i-a succedat Sam. Clain până în 1782. Iorgoviciu a fungat prin 1794—6. Dar se prea poate, că Iorgoviciu să fi fost cenzor și înainte de a merge la Roma prin 1784—7¹¹⁾.

Cenzorul vienez Gr. Maior, e episcopul popular de mai târziu din Blaj 1773—1782. Maria Terezia l-a silit să demisioneze în 1782.

După referada biografului anonim, unii dintre neguțătorii români, cerură la episcopul Vârșăului Petru Vidac Ioanoviciu, în 1806, să esopereze deschiderea unui gimnaziu de 4 clase. Aceasta s'a împlinit și Iorgoviciu fu instituit la catedra de latinește.

Datele mai nouă desmintesc încâtva această istorisire.

La insistința sârbilor se inaugură în 1790 în Vârșat o școală gramaticală cu doi profesori. Școala era sub iurisdicția episcopului de atunci Iosif Ioanovich Șacabent.

(Urmează)

La Mânăstirea „Săraca“.

(Urmare și sfârșit)

Tot în partea dreaptă a naosului stă un tron arhieresc prăfuit sculptat din lemn. Nu este la locul său, se vede că a fost trecut la o parte, căci de atâtea veacuri nu și mai avea rostul între zidurile părăsite. Fricos se razimă de părete temându-se de o soarte prea barbară, când mâinile sacrilege îl vor ridica și pe el spre a-l da focului mistuitor. Sfioși privim la el și începem a înțelege, că frica nu este pentru ființa sa, căci martiriul a fost înscris dintru început pentru cei ce urcau treptele sale.... Teama îi este după ceice rămân fără binecuvântare.... Este jalea dureroasă pentru sufletele cari nu voesc să înțeleagă.... Involuntar îmi pun întrebarea, care va fi fericitul, Stăpân, să-și primească moștenirea, să pășească cucernic răzimat pe cârja arhiepiscopiei spre treptele și tronul de lemn....

O zi fericită pentru sfântul Lăcaș....

Din pictură nu mai putem desluși mult, parte în lipsa luminei, parte că și pereții sunt

⁹⁾ Iorga Ist. lit. rom. din veacul al XIX Bucur. 1907 v. I. 76—105 *Papiu II.* o. c. 11 și Ioan Lăzărici Ist. lit. române, Sibiu 1884 pg. 124—5.

¹⁰⁾ Nic. Popea Memorialul lui And. baron de Șaguna, Sibiu 1889. La această societate Popea a fost primul prezident.

¹¹⁾ Emilian Micu în rev. „Transilvania“ Sibiu 1910 Nr. II pag. 21—22. *Chendi* o. c. 22. *Iakab* o. c. 27—8.

întunecați de fumul lumânărilor. În partea mare însă și contra atâtei neglijențe, ea este relativ destul de bine conservată încă. Ochiul specialist și fin observator ar putea ceti multe, foarte multe din scrisul penelului de atunci...

Noi ne oprim la un tablou din dreapta ușei de miazăzi a iconostasului. Icoana Domnului nostru Isus Cristos. La marginea de jos a acestei icoane cetim: „Aceasta sventa Ikona ao fekut ku truda și ku kețuiala lui Simeon Țaran și Nikolae Țaran, Ștefan (?) Țaran luna lui August ziua 10 în anu 1829. Teodor Svilengaciu maistor din Fabric“.

Iconostasul este din lemn cu ușile împărătești sculptate, cari se par a fi de proveniență mai nouă. Deasupra iconostasului stă puțin aplecată sf. Cruce, mai mare și frumos sculptată. Niște candelă bătrâne atârnă liniștite de dreapta și de stânga ușilor împărătești deasupra a două mese, cari vor fi primind jertfele inimelor credincioase. Acum nu e nimic pe ele. Insoțitorii noștri din Șemlacul-mare și proprietarul ne spun, că la icoana Maicei Domnului de pe Iconostas era o icoană tot a Maicei Domnului făcătoare de minuni. Această icoană, și de o valoare artistică prețioasă, ar fi dispărut cândva dela locul ei. Oamenii zic, că ar fi fost dusă la Mănăstirea Sân-Giorgiu, de unde în mod miraculos s'ar fi reîntors iarăș la locul ei. Aici a stat până acum 3—4 ani, când iarăș a dispărut. Sătenii spun, că un membru al familiei Ostoici „Sandor“ ar fi dat-o iarăș mănăstirei Sân-Giorgiu.

Străni și scaune nu sunt în mănăstire. În locul acestora sunt niște scămnuțe mici aduse de credincioșii călători, înșirate acum pe lângă pereți.

Intrăm în sfântul Altar... Mâna se ridică spre semnul Sfintei Cruci și tremurând sărut sfântul Prestol. Secolele trecutului cu toată greutatea lor se cobor spre ființa omului de azi, făcând-o mică, cum a fost ea atunci, când credința lui mare a născut minuni și a ridicat monumente neluate azi în seamă... Rămân cu privirea alipită de sf. Masă și mă tem, mă tem de pedeapsa ce cade poate chiar în acel moment asupra păcătoșeniei noastre a celor de azi... Din podoabele și obiectele sfinte, cari au să se odihnească în veci pe sfânta Masă nu văd decât două Cruci... Incolo disordine și pulberea nepăsării prefăcută în adevărată murdărie... Intristat și rușinat privesc în jurul meu. În partea dreaptă deslușesc două scobituri arcuite în pereți, cari se află tot așa și în partea proscomidierului. În ele încape figura unui om. Pe proscomidier stau aruncate câteva lucruri vechi ruinate. În perețele de-a stânga sunt scrise trei nume afirmative a trei călugări înmormântați sub altar și anul 1720. Liniile arcuite, cari

predominează arhitectura din lăuntru a acestei zidiri, aleargă și în altar una spre alta întâlnindu-se în boltitura deasupra, nu prea înaltă, ca și întreaga ei ființă. Nizuința lor de a-se ajunge, a-se prinde una de alta, pare a fi espreșiunea puterii proprii, ascunsă în internul sfântului Lăcaș, cu carea s'a susținut până acum....

Totul tace în jurul nostru....

În gând mi se repetează povestea proprietarului. La anul 1790 strămoșii de voievozi ai familiei Ostoici, alungați de Turci din Bosnia ajung în posesiunea moșiei de Șemlacul-mare (Morava) și Șemlacul-mic (Perneava), costătătoare din 3000 jug. și plătită cu 60.000 fl. de arginți. Actul de donațiune făcut la instalare este semnat de fruntașii celor două comune, cari după numele lor erau români. Pe această moșie sta Mănăstirea, în care însă nu mai era viață călugărească. Această viață și averea ei, s'a împărțit între Mănăstirea Sân-Giorgiu și Meșiciu. Hârtiile de valoare pentru răscumpărarea averilor mănăstirești dela Morava s'au dat Mesiciului cu îndatorirea de a grijă de susținerea ei. Aceasta s'ar fi făcut tot la 1790. Mănăstirea se află în mijlocul unei păduri bătrâne și cum era situată nu departe de cetatea Șomlio, pe timpul invasiunilor turcești din sec XVIII a suferit foarte mult. Se zice că ar fi legată cu această cetate printr'un subteran....

Spicuri din gânduri ascunse și nedeslușite, amestecate cu povestea despre copilul pașei din cetatea Șomlio, nu'mi spun mult....

O viață atât de bătrână ca cea a Mănăstirei „Săraca“ trebuie să fie avut în trecutul ei alt rost, altă menire și gândul meu străbate mai departe în secolii de viață a poporului român-creștin... Din acele depărtări se toarce un fir, firul vieții noastre, scutită și întărită de puterea credinței îngropată în ziduri sfinte spre a lumina tuturor. Un mic focar de lumină și de viață datător pentru fiii săi creștini din Banat va fi fost în trecut și Mănăstirea părăsită azi între satele Șemlacul-mare (Morava) și Șemlacul-mic (Perneava). Soață și tovarășă cu celelalte mănăstiri ale tainicului nostru Banat, în ea se va fi învățat mărturisirea credinței însoțită de pilda viei a suferințelor, dar și de puterea ei făcătoare de minuni. Din acele timpuri ascunse și până azi, i-a rămas numele în poporul nostru, că este tămăduitoare și alinătoare de suferințe trupești și sufletești. Vestea acestui nume însă n'a rămas numai între hotarele pământului românesc, ci a străbătut, purtată de aripi cunoscute numai de credință, mai departe, așa că până înainte de războiu, după spusele sătenilor, cea credință aducea pe cei suferinzi din părțile îndepărtate ale Bosniei, Croației, Bulgariei și a. la Mănăstirea „Săraca“....

Azi îndeosebi la sărbători ale Maicei Domnului este cercetată de cererile credincioșilor noștri. Un Domn cu situație înaltă azi, povestește, că fiului său i-s'a făcut ceva eecemă la mână. A umblat mult căutând tămăduire în știință, toate fiind zadarnice. Sfătuit de rudenii apucă calea pelerinajului și stând în fața sfântului Altar dela Mânăstirea „Săraca“ se rugau fierbinte tata și mama, apoi închinând degetul în untul de lemn al unei candelă, rana a prins scoarță și a vindecat răul. Aceasta s'a întâmplat în zilele noastre, Domnul acela trăiește și astăzi și poate să mărturisească și altora, precum ne-a mărturisit nouă. Este Dl R. deputat în cameră.

Prin puterea dată ei dela bunul Dumnezeu tămăduind boalele sufletești și trupești ale celorace se rugau cu dreaptă credință, luminând mințile credincioșilor setoși de apa vieții păstrată în scris prin școala de pe lângă zidurile ei (Tincu-Velea p. 198) acest sfânt Lăcaș ș'a îndeplinit chemarea din veac în veac până la noi, îndatorându-ne să o scoatem din uitare, să ștergem pulbera de pe sfintele icoane și să o împodobim cu recunoștință pentru isvorul ei de binefaceri..

Amurgul a început a fi stăpân de-a binele peste colina din față, când am ieșit din Mânăstire. Ușa se închide după noi, mai ocolim odată zidirea și plecăm cu sufletul învăluit. Impresiile au fost prea multe și variate... De pe buze răsună „Săraca“.... Tăcerea dimprejur pare a striga acest nume cătră sufletele zilelor de azi....

O singură speranță ne luminează și aceasta este intențiunea superiorităților noastre bisericești de a reinvia viața sfântă din jurul sfântului lăcaș. Intențiunea aceasta însă trebuie să grăbească spre realizare, căci orice clipă de întârziere este întrelăsare și ne îngreunăm sufletele cu prea mari păcate.... Și până atunci însă să vină ochiul pricepător, să cetească în tot ce mai arată această mânăstire, să vină purtătorii de grijă a monumentelor noastre istorice, dar să vină și mai curând tinăra generațiune a viitorilor slujitori la Altarul Domnului, să vină elevii institutului nostru teologic aici la Varadia și în alte locuri, unde mai avem monumente în viață, să cerceteze, să îngenuncheze odată pe an în fața acestor altare, să vadă și să vorbească cu trecutul....

Și apoi când toate s'au deslușit, vestească-se în întreg ținutul sosirea cea mai înălțătoare a bunului nostru Părinte sufletesc.... Când cărja va lovi pământul din acest loc și razele soarelui se vor resfrânge în splendoarea mitrei, când tronul arhieresc își va vedea Stăpânul, veacurile toate vor cânta „Intru mulți ani stăpâne!.....“

Conferința de pace dela Lozana.

Tratativele de pace între Turci și puterile aliate au ajuns la un punct mort.

Puterile au făcut Turcilor maximul de concesiuni. Apetitul Turcilor însă, îmbătați de succesele militare asupra Grecilor, a crescut. Nu mai puțin a contribuit la rezistența și încăpăținarea Turcilor ațățările din partea bolșevicilor din Rusia, cari ar voi să spargă blocul marilor puteri.

Între chestiunile de litigiu dintre Turci și puterile mari e și chestiunea capitulațiunilor. În ce constă aceste?

Până în prezent Turcia nu putea să ia impozite dela străini, fără consimțământul puterilor străine; societățile străine și străinii se puteau stabili și exercită comerțul sau industria în Turcia, fără a se supune la alte legi otomane decât la acele primite cu consimțământul puterilor interesate.

Aliații consimt ca deacum înainte străinii să fie supuși direct legilor otomane.

Până acum străinii, cari aveau diferende între ei de natură comercială sau civilă sau chiar penală, puteau fi judecați numai de tribunalele consulare și nicidecum de tribunalele turcești.

Aliații sunt dispuși acum să renunțe și la acest drept. Ei cer însă în schimbul Turciei, ca să admită o majoritate de magistrați străini, în compunerea tribunalelor de primă instanță din câteva orașe (Constantinopol, Smirna etc.) și a instanțelor superioare, magistrați pe cari Curtea dela Haga i-ar propune guvernului turc și pe cari acesta i-ar putea accepta fără vre-o ingerință din partea puterilor străine. Măsura aceasta o propun Aliații în mod provizor, adică până ce Turcia va reuși sa-și formeze un corp de juriști și magistrați corespunzător cerințelor mederne.

Turcii refuză și aceasta pe motiv că se atinge suveranitatea țării lor.

Aceste se cuprind sub titlul de capitulațiuni.

Mai sunt în desbatere: chestia minorităților și mai ales eliberarea minorităților creștine de sub serviciul militar în Turcia, în privința căreia Turcii nuvre au să cedeze; chestia despăgubirilor de război; chestia libertății strămtorilor; chestia Mossul (Turcii cer dela Anglia retrocedarea vilaetului Mossul, bogat în cărbuni, la granița Mesopotamiei).

În privința patriarhatului Turcii persistă în hotărîrea lor de a expulza patriarhatul ecumenic din Constantinopol.

Conferința dela Lozana își continuă acum lucrările în câteva zile se va alege pace sau război!

Dar și până atunci Anglia a concentrat la Constantinopol mari forțe navale. Grecii asemenea au concentrat mari trupe la frontiera Traciei.

Ș T I R I

An nou fericit dorim tuturor colaboratorilor, prietenilor și cetitorilor noștri!

Serbarea Nașterii Domnului în Caransebeș.

Nașterea Domnului s'a serbat și în anul acesta cu mare pompă. La sfânta liturghie a pontificat în ziua primă însuși P. Sf. Sa părintele Episcop *Iosif*, asistat de P. on. Dni protopopi *Andrei Ghidiu*, *Spiridon Sandru* și *George Petrescu*, de M. On dni presbiteri *Dr. Petru Barbu*, directorul institutului teologic, și *Teodor Sandru* profesor de religie, de diaconii *Martin Rădoi* și *Ioan Medelean*. La prîceasnă P. Sf. Sa a adresat credincioșilor pastorală sa publicată în nr-ul trecut al „F. D.”:

A doua zi a pontificat P. Sf. Sa părintele Arhiereu Filarei *Musta*, asistat de aceiași preoți, cu excepția Dlui *Dr. Petru Barbu*, în locul căruia a slujit M. On Dn *Dr. Pavel Opriș*, profesor la liceul din Brad, iar ca diacon a slujit *Di I. Medelean*.

Examen pentru profesorii de religie

s'a ținut Mercuri în 28 Decembrie v. la Consistoriul nostru diecezan prestând cu succes examenul preoții *Nicolae Brănuțiu* din Ghiulvez, *Dimitrie Morariu* din Gavojdia, *Gheorghe Sperlea* din Zagujeni și candidatul de preoție *Ioan Muntean* din Bolvașnița, cari vor avea să mai dea examenul pedagogic la universitatea din Cluj pentru a deveni profesori de religie.

Examen de cvalificație preotească.

Candidatul de preoție *Tiberiu V. Gherga* din Fărășești a prestat cu succes distins examenul de cvalificație preotească Joi în 29 Decembrie a. c. v.

Di Dr. Iuliu Maniu, președintele partidului național și-a serbat — după cum aflăm în ziare — zilele aceste aniversarea a 50-a a nașterii sale.

Îi urăm și noi zile îndelungate cu sănătate deplină!

Oaspeți iluștri în Banat.

Cetim în „Progresul” din Oravița, că miniștrii Angliei, Franței, Americii la București, atașatul militar al Iugoslaviei, generalul de divizie *Gavănescu*, prefectul județului *Timiș Dr. Coste* și alții au luat parte Dumineca trecută la o vânătoare aranjată în pădurile societății U. D. R. din Bocșa (la „Smidă”) sub conducerea Dlui inginer *V. Blajan* directorul general al „Reciței”. Iluștrii oaspeți au admirat, între altele, orchestra minierilor din *Recița*, care a executat cele mai noi capod'opere muzicale.

† **Demetriu Moldovan** protopop ortodox în Sighișoara a reșosat în 31 Decembrie n. în etate de 75 ani. Defunctul a fost un vrednic conducător al poporului și preoțimii din tract. Dumnezeu să-l așeze în corturile dreptilor!

Cercuri culturale. Ministrul instrucțiunii a înființat cercuri culturale în toată țara, în urma propunerii consiliului de inspectori ai învățământului primar. În acest scop s'a hotărît, ca membrii corpului didactic primar urban și rural și al grădiniilor de copii să se întrunească în fiecare lună în cerc cultural. Fiecare cerc cultural va cuprinde un număr de 6--8 școale primare și grădini de copii,

Daruri mari pentru școală. *Di Const. I. C. Brătianu*, fratele Dlui ministru președinte, a dăruit 250.000 Lei pentru construire de școale în județele *Olt*, *Mușcel* și *Argeș*. Fapta aceasta nobilă se laudă singură și poate servi ca exemplu demn de urmat.

Catedrală ortodoxă în Cluj. P. S. Sa Episcopul *Nicolae* al Clujului încă dela suirea sa în scaun și-a pus de scop ridicarea unei catedrale pompoase în Cluj. Spre acest scop a adunat deja 4 milioane Lei, dar suma aceasta e totuși prea mică în raport cu scumpetea de azi. Acum consistoriul din Cluj va interveni la Rege pentru sprijin și totodată se va cere să se ia în bugetul statului o sumă pentru clădirea catedralei. Se plănuște punerea pietrei fundamentale în 2/15 Mai 1923 în prezența familiei regale. Dorim succes deplin!

Exregele Constantin al Greciei a reșosat la Palermo în etate de 53 ani.

Congresul profesorilor secundari se va ținea la Cluj în 16--18 Ianuarie n.

Franța a hotărât să ocupe o parte din ținutul german *Ruhr*, dupăce Germania n'a voit să predea Franței cantitatea de cărbuni la care eră obligată prin tratatul de pace. E teamă de complicații, căci Anglia e contra înaintării franceze pe *Ruhr*.

* **Neliniște la granița dinspre Ungaria.** Maghiarii sunt neliniștiți. Așa se vede, nu se pot împăca cu situația de astăzi, când nu mai sunt în situația de a stăpâni popoarele eșite de sub stăpânirea lor.

Se anunță în mod oficial: În una din nopțile trecute două detașamente militare maghiare au trecut frontiera în regiunea *Aradului*. Aceste detașamente au fost respinse de grăniceri și s'a retras trăgând numeroase focuri de armă. De câțva timp s'au săfinat concentrări de trupe maghiare la frontiera noastră. Guvernul a luat măsuri pentru a împiedică repetarea unor asemenea acte.

Mica Antantă va face un demers la *Budapesta*.

Cămin cultural în Ghilad. În comuna *Ghilad* la inițiativa preoților și inv. locali s'a înființat un „cămin cultural” cu casă de cetire pentru popor. Dumineca și sârbătoarea se adună poporul la școală unde li-se țin prelegeri și cetiri de bucăți alese. În Dumineca primă dela înființare părintele *N. Chicomban* a ținut o prelegere populară despre originea poporului român, iar în a 2-a Duminecă părintele *D. Tieran* despre descălcarearea principatelor. Învățătorii colaborează cu corul elevilor. Activitatea culturală din *Ghilad* merită toată lauda.

Atentat împotriva unui ministru cehoslovac. Sâmbătă dimineața la orele 9 ministru cehoslovac de finanțe *Rassin*, a fost împușcat cu un revolver de câtra un tânăr de 21 ani, funcționar comercial, cu numele *Iosif Sopol*. Ministrul e pe moarte.

„Progresul”, foaie săptămânală din *Oravița*, a reapărut.

Noul cămin al ucenicilor din *Timișoara* s'a inaugurat zilele trecute.

Din ciudățeniile hipnotismului. La Castelfidardo în Italia s'a petrecut într'una din scriile trecute, în cursul unui spectacol, o scenă extrem de interesantă. Mai mulți azistenți fuseseră hipnotizați de hipnotizatorul Watry, care îi sugestionau că sunt deputați din partide adverse și trebuie deci să discute pe diferitele teme politice. Ceeace hipnotizații și făcură. Dar în toial discuției, și pe când publicul urmărea curios toate gesturile bizarului parlament improvizat, d'odată deputații de pe scenă se luară la bătae în focul unei discuții aprinse. Excitația deveni așa de mare încât unii fasciști din sală săriră la rândul lor și se amestecară printre combatanți. Cu multă trudă reuși în urmă hipnotizatorul să-și deștepte pacienții.

Hârtia scumpită. O lovitură grea suferă jurnalistica română și însăși cultura prin urcarea nouă a prețului hârtiei cu 25%. Se vor scumpi ziarele, cărțile, caetele.

VARIETĂȚI.

Reginele muncii.

Ziarul „Echo de Paris” a pus zilele acestea un premiu pentru cea mai meritorie femeie din Franța. Ideea aceasta pare a fi prins. Urmarea este, că în carnavalul viitor, la Paris se va renunța la reginele frumseții și se va pune în căutarea de regine ale muncii, „albine” cum au fost deja botezate. Fiecare din cele 20 arondismente își va alege albina, care va primi un premiu de 300 franci. Regina albinelor va primi 40000 franci și cele 2 dame de onoare ale ei câte 10000 franci. Tot respectul, deci, femeii muncitoare.

Bibliografie.

A apărut: „Un cuvânt la reformarea învățământului religios. Disertațiune ținută la Congresul catihetic al Asociațiunii clerului „Andrei Șaguna” din Mitropolia Ardealului, Bănatului, Crișanei și Maramureșului, în 3/16 Noembrie 1922, la Sibiu, de Dr. Petru Barbu”. Prețul: Lei 5.— Se poate comanda la *Librăria Diecezană*, Caransebeș (Bănat).

ANUNȚ.

„Mehadia” cassă de păstrare societate pe acții în Mehadia,

comunică prin aceasta tuturor deponenților ei, că cu 1 Ianuarie 1923 a urcat procentul după depuneri la

6% Netto,

suportând institutul dările după interesele depunerii.

Mehadia, 6 Ianuarie 1923.

DIRECȚIUNEA.

CONCURS.

Pe baza ordinațiunei Venerabilului Consistoriu diecezan din 10/23 Octomvrie 1922 Nr. 4188 B. să escrie din nou concurs pentru îndeplinirea postului de paroh în parohia primă de clasa II a din Banloc cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană”.

Emolumentele:

1.) Una sesiune parohială, constatătoare din 26 jughere 120 stânjeni □ de pământ, după care alegându-l paroh va avea să poarte toate dările.

2.) Stola și birul uzitat.

În lipsă de casă parohială alegându-l paroh va avea singur să se îngrijească de locuință.

Doritorii de a ocupa acest post să-și subștearnă recurrele lor conform regulamentului pentru parohii, adresate comitetului parohial din Banloc, Prea On. Oficiu protopresbiterial din Ciocova.

Recurenții sunt poștiți a se prezentă în vre-o Duminecă sau sârbătoare în sf. biserică din Banloc, spre a-și arăta desteritatea în cântare și oratorie, dar numai cu prealabila încuviințare a protopresbiterului tractual și nici de cum în ziua alegerii.

Intrucât nu se vor ivi recurenți evalificați pentru parohia de cl. II se vor admite și recurenți evalificați pentru parohii de clasa III.

Banloc din ședința comitetului parohial ținută la 27 Noembrie (10 Decembrie) 1922. 1—3

Elisei Mureșian m. p.
președinte.

Iosif Miclea m. p.
notar.

În conțelegere cu mine: *Augustin Ghilezan* protopresbiter.

LICITAȚIE.

Comunitatea de avere vinde pe calea licitației publice în ziua de 22 Ianuarie a. c. **200 vagoane lemne de foc**, esență fag, încărcate în vagon ab gara Ferdinand.

Se invită deci doritorii de a cumpăra, ca să-și trimită ofertele închise și provăzute cu cautiunea de 10% din suma oferită la subsemnata direcțiune până la 22 Ianuarie a. c. orele 10 a. m.

Licitația se ține la datul de 22 Ianuarie a. c. ora 11 a. m. în Caransebeș la direcțiunea silvică a Comunității de avere.

Amatorii pot lua informațiuni dela Secția Exploatărilor Comunității de avere, iar lemnele se pot vedea în depozitul din Ferdinand și la locul de producție.

Subsemnata direcțiune își rezervă dreptul a accepta oricare ofertă încursă, fără privire la suma oferită, — ori la caz că nu se vor ivi oferte corespunzătoare, a respinge pe toate și a fixa termen nou pentru o altă licitație.

Ofertele telegrafice, precum și ulterior incurse, nu se iau în considerare.

Caransebeș, la 10. Ianuarie 1923.

Direcțiunea silvică

a Comunității de avere a fostului reg. conf. româno-bănățean Nr. 13.

„MEHADIA“ Cassă de păstrare societate pe acții în MEHADIA.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai casei de păstrare „MEHADIA“, societate pe acții sunt invitați cu tot respectul a participa la

a XIII-a adunare generală ordinară,

care se va ține la 4 Februarie 1923, la orele 10 a. m. în localul institutului cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Alegerea a 2 membri pentru autentificarea protocolului. — 2. Raportul direcțiunii despre rezultatul anului de gestiune 1922, prezentarea bilanțului, raportul comitetului de supraveghiere și darea absolutului, propunerea direcțiunii și a comitetului de supraveghiere referitor la împărțirea profitului pe anul de gestiune 1922. — 3. Alegerea a 1 membru în direcțiune. — 4. Alegerea a 2 membri în comitet. — 5. Propuneri.

Din ședința direcțiunii ținută la 6 Ianuarie 1923.

Direcțiunea.

Pentru a putea exercita dreptul de votare, fiecare acționar trebuie să depună la institut acția sa dimpreună cu cupoanele până la 1 Februarie 1923, la 12 oare a. m.

ACTIVA			CONTUL BILANȚ PRO 31 DECEMBRE 1922			PASSIVA		
	Lei	b		Lei	b		Lei	b
Cassa	11012	87	Capital acționar	50000	—			
Cambii	577955	10	Fond de rezervă general	26490	53			
Realități	9090	50	„ „ special	2532	39			
Depozit	153120	—	„ „ binefacere	50	—			
Mobilier	283	—	Depuneri spre fructificare	697707	47			
Efecte	48341	70	Dividende neridicate	681	—			
Casă de păstrare postală	1233	84	Tantieme	99	72			
Debitori	605	45	Diversi	7	93			
			Creditori	6080	52			
			Interese transitorii	8130	—			
			Profit curat	9774	40			
	801642	96		801642	96			

PERDERE			CONTUL PERDERE ȘI PROFIT PRO 31 DECEMBRE 1922.			PROFIT		
	Lei	b		Lei	b		Lei	b
Interese depuneri	27868	17	Interese scont	28736	30			
Dare după interese depuneri	2542	50	„ deposit	850	50			
Dare de stat și comunală	10566	01	„ efecte	33077	25			
Spese diverse	3581	09	Provisiuni	137	—			
Salare	10800	—	Venit dela magazină	619	86			
Dubioase	398	—	Venite diverse	2860	—			
1% impozit cifra afacerii	750	74	Chirie					
Profit curat	9774	44						
	66280	91		66280	91			

Mehadia, la 31 Decembrie 1922.

Martin Cincheza mp. contabil

Illa Ion mp. casier

DIRECȚIUNEA:

George Popescu mp. pres.

Simeon Ion mp., dir. executiv

Martin Cincheza mp.

Nicolaie Spatariu mp.

Iosif Kapuscha mp.

Nestor Feneșan mp.

Zaria Guleran mp.

Comitetul de supraveghiere:

Subsemnatul comitet de supraveghiere examinând conturile prezente le-am aflat în ordine și consonanță cu registrele institutului.

Nicolae Hiclean mp. Iosif Tepenlag mp. Ienache Gena mp. Ion Blidariu mp. Samoilă Vladucean mp.